

© Deze tekst is auteursrechterlijk beschermd.

TITEL: **Interactief voorlezen**
AUTEUR: Els Van Doorslaer
 Die-'s-Lekti-kus vzw Diestsesteenweg 722 3010 Kessel-Lo
 info@letop.be www.letop.be
Datum: maart 2010

1. Wat is interactief voorlezen?	1
2. Waarom 'interactief voorlezen'	2
3. Mogelijke Werkwijze.....	2
4. Voorbeeld van een activiteit	3
5. Een uitgewerkte les op taalsite.nl	4
6. Meer weten?	4
7. Bibliografie	4

1. Wat is interactief voorlezen?

Interactief voorlezen stimuleert het begrijpend luisteren. Het is een werkwijze waarbij een kinderboek (prentenboek) herhaald wordt voorgelezen, onderbroken door specifieke vragen. De leerkracht stimuleert door interactie met de kinderen het verhaalbegrip, maar ook de taalvaardigheid en de woordenschat.

Vooraf de effecten voor de *woordenschat* zijn groot. Bij kleuters wordt door interactief voorlezen een stevige basis gelegd voor het begrijpend lezen in het lager onderwijs. Interactief voorlezen kan ook zijn nut hebben bij remediëring van ernstige leesproblemen (dyslexie) zodat de woordenschat en het tekstbegrip voldoende ontwikkeld worden. In dit geval past men de voor te lezen teksten aan bij het leeftijdsniveau.

Vooraf bij kinderen met weinig voorleeservaring en bij zwakke of minder taalvaardige leerlingen geldt herhaald voorlezen als een krachtige onderwijsactiviteit. Vooraf van belang is de interactie met de leerkracht. Dat gaat in een kleinere groep van zo'n 6 kinderen beter dan met de klas als geheel. Tijdens het herhaald lezen is er naast leesplezier altijd een doel waarmee kinderen inhoudelijk leren of speciale concepten over boeken ontwikkelen. Door meerdere malen hetzelfde boek te lezen stelt de leerkracht kinderen in de gelegenheid om de tekst en de illustraties diepgaander te leren kennen. De meeste kinderen vinden deze herhaling ook fijn. (*bron: Expertisecentrum Nederlands Nijmegen*)

Kernpunten van het interactief voorlezen zijn boekoriëntatie, verhaalbegrip, inzicht in de functies van geschreven taal, spreken en luisteren en het uitbreiden van de woordenschat.

2. Waarom 'interactief voorlezen'

Ondermeer Dr. Kees Vernooy pleit voor het invoeren van 'interactief voorlezen' in de kleuterschool. Volgens hem en andere onderzoekers is het een effectief middel om begrip luisteren te stimuleren. Het is ook goede activiteit voor de ontwikkeling van taal en woordenschat. Deze werkvorm kan passen in een preventieve aanpak van leesproblemen en taalproblemen.

De betekenis van herhaald voorlezen

Een belangrijke bevinding uit onderzoek naar voorlezen (zie Bus e.a.1991) is, dat boeken meerdere keren moeten worden voorgelezen om kinderen deze goed te laten begrijpen.

1. Jonge kinderen assimileren verhalen stukje voor stukje. Met andere woorden, elke keer als een verhaal wordt voorgelezen, krijgen kinderen meer inzicht in de gebeurtenissen, het probleem, de verbanden en de verhaalstructuur;
2. Een ander effect van herhaald voorlezen is het opnieuw ervaren van de verrassing. Kinderen vragen dikwijls om herhaald voorlezen van hun favoriete boek, juist omdat ze weten wat er gaat komen;
3. Kinderen leren van herhaald voorlezen. Juist daardoor vindt er uitbreiding van hun woordenschat plaats. Verder blijkt uit onderzoek dat kinderen meer van een verhaal gaan begrijpend en op andere aspecten gaan letten als er herhaald is voorgelezen.
4. Door herhaald voorlezen gaan kinderen andere vragen stellen. Door herhaald voorlezen nemen niet alleen de reacties van de kinderen toe, maar blijkt ook dat kinderen meer inzicht in de inhoud van de tekst kregen.
5. Wanneer het verhaal bij een kind bekend is, kan het meer aandacht besteden aan complexere zaken als moeilijke woorden.

Lees het artikel van Dr. Kees Vernooy:

['Het stimuleren van begrip luisteren door interactief voorlezen'](#).

3. Mogelijke Werkwijze

Interactief voorlezen doe je met een klein groepje van ongeveer vier-zes leerlingen in de boekenhoek, de lees-schrijfhoek of aan de instructietafel.

Je kiest van tevoren, eventueel samen met de leerlingen een geschikte tekst uit. Dat kan een prentenboek zijn, een verhaal uit een (voor)leesboek of een informatieve tekst.

- o aansluiten bij interesse en ontwikkelingsniveau van de kinderen
- o wat is er in de groep aan de orde?
- o de tijd van het jaar
- o wat lijken moeilijke woorden voor de kinderen?
- o hoe introduceer ik het verhaal?
- o op welk punt van het verhaal ga ik met de kinderen samenvatten (ook letten op de tijdsvolgorde)?
- o wat is een goed moment om de kinderen te laten voorspellen hoe het misschien afloopt?
- o wordt er in het verhaal een bepaald probleempje opgelost, waarvan ik het belangrijk vind om dit met de kinderen door te nemen?

introductie van het verhaal

- afbeeldingen bekijken
- waar zou het verhaal over kunnen gaan?
- weet je daar zelf ook al iets van?
- enkele moeilijke woorden bespreken

interactief voorlezen (de voorlezer stelt regelmatig samenvattende vragen over het voorgelezene, laat kinderen voorspellingen doen over de voortgang van het verhaal, vraagt zich bij de moeilijke woorden af wat ze ook al weer betekenen, denkt zo nu en dan hardop om het verhaal te kunnen volgen)

- beginnen met voorlezen en zo nu en dan onderbreken met bovengenoemde activiteiten
- afsluiten met een samenvatting van het verhaal, waarbij bij de kinderen het geheugen geactiveerd wordt m.b.t.: de titel, belangrijke namen, de grote lijn van het verhaal, het verloop van een belangrijke situatie, moeilijke woorden. *Opmerking: laat dit vooral ook individueel doen (buiten de groepssituatie) als er twijfels zijn of het betreffende kind genoeg profiteert van het voorlezen.*

4. Voorbeeld van een activiteit

In de kleuterklas van Ineke werken de kinderen al een aantal weken naar aanleiding van het verhaal 'Lente' uit de verhalenbundel 'Alle verhalen van Kikker en Pad'. Op het moment dat het verhaal 'De verloren knoop' opnieuw wordt voorgelezen, zijn Kikker en Pad al goede bekenden van de kinderen. Ze hebben er op allerlei manieren over gewerkt en er zijn allerlei andere verhalen over Kikker en Pad voorgelezen. Kinderen maken zelf ook hun boekjes over Kikker en Pad. Deze boekjes liggen op een aparte tafel met 'eigen verhalenboekjes'. De andere boeken zijn ondergebracht op een tafel met opzoekboekjes en in een rek met verhaalboekjes. Ineke gebruikt de handpop van Kikker en een zelfgemaakt boekje over Kikker als aanleiding om opnieuw het verhaal in de kring voor te lezen. In het verhaal 'De verloren knoop' is Pad de knoop van zijn jasje verloren. Op zoek naar de knoop komen Kikker en Pad allerlei knopen tegen, maar niet de goede. Die vindt Pad uiteindelijk gewoon thuis. In de tekst zitten nogal wat herhalingen en tegenstellingen. Tijdens het voorlezen is aan de kinderen te merken dat zij het verhaal inmiddels kennen. Bij bepaalde zinsneden zeggen zij de tekst mee. Bij de zin 'En stopte hem in zijn zak' voeren kinderen de handeling steeds spontaan uit bij hun eigen zakken. Tijdens een herhaalde leesactiviteit faseert de leerkracht de interacties met kinderen. Met andere woorden: de leerkracht voert eerst een gericht gesprek met kinderen over het boek voordat er feitelijk wordt voorgelezen. De leesactiviteit wordt ook weer afgesloten met een gesprekje of met navertellen. Leerkrachten kunnen kinderen tijdens het voorlezen betekenisvol gebruik van schrift laten ervaren. Door interactief voor te lezen in een kleiner groepje en door interacties af te stemmen op de behoeften van kinderen stimuleert de leerkracht een actieve betrokkenheid van kinderen tijdens de leesactiviteit. De communicatie en interacties met kinderen zijn ter verduidelijking en verlevendiging van de inhoud en de vormgeving van teksten. Zowel de inleidende gesprekjes als de activiteiten na afloop van de voorleesactiviteit zijn minstens zo instructief zijn als het voorlezen zelf. (bron: Expertisecentrum Nederlands Nijmegen)

5. Een uitgewerkte les op taalsite.nl

[Les interactief voorlezen](#) - Het heelal

6. Meer weten?

['Het stimuleren van begrijpend luisteren door interactief voorlezen'](#)- Dr. Kees Vernooy

[Interactief voorlezen, wat heeft onderzoek daarover te zeggen?](#) – F.R.C. Mommers – JSW Jaargang 86 nr 7.

Ook de methode Schatkist biedt suggesties voor interactief voorlezen. Lees [het artikel](#).

Cd-rom Interactief voorlezen aan peuters

Elsäcker, W. van, Stoep, J., Rambelje, M. de la, Cohen de Lara, H. & Kooiman, P. (2004) Expertisecentrum Nederlands en Sardes - Vaardigheden voor uitdagende gesprekken rondom prentenboeken' laat zien hoe begeleid(st)ers van jonge kinderen prentenboeken zo kunnen voorlezen dat gesprekken uitgelokt worden. Ook bevat de cd-rom een beschrijving van een voorleescyclus die kan dienen als een soort 'lesplan' voor het interactief voorlezen van een prentenboek. Iedere fase van de voorleescyclus wordt geïllustreerd aan de hand van videobeelden. Bestellen: www.lcowijzer.nl

7. Bibliografie

- Cd-rom MILE Nederlands deel 4: Evalueren in interactief taalonderwijs (2002)
Uitgever: Expertisecentrum Nederlands, Nijmegen
- Cd-rom Interactief voorlezen. Elsäcker, W. van, Stoep, J., Rambelje, M. de la, Cohen de Lara, H. & Kooiman, P. (2004) Expertisecentrum Nederlands en Sardes
- Tussendoelen beginnende geletterdheid, Een leerlijn voor groep 1 t/m 3 (1999)
Auteurs: Aarnoutse, C. Verhoeven,
- Effectief voorlezen. Wat heeft onderzoek daar over te zeggen. (pag. 6-9)
Jeugd in school en wereld nr.7, jrg.86, pp. 6-9
auteur(s): Fr. C. Mommers
- Het stimuleren van begrijpend luisteren door interactief voorlezen. (2004)
Auteur: Kees Vernooy